

Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0826U000533

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 11-03-2026

Статус: Запланована

Реквізити наказу МОН / наказу закладу:

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Кириченко Наталія Андріївна

2. Nataliia A. Kyrychenko

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-6949-7412

Вид дисертації: доктор філософії

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 221

Назва наукової спеціальності: Стоматологія

Галузь / галузі знань: охорона здоров'я

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Стоматологія

Дата захисту: 28-04-2026

Спеціальність за освітою: Стоматологія

Місце роботи здобувача: Національний медичний університет імені О. О. Богомольця

Код за ЄДРПОУ: 02010787

Місцезнаходження: бульвар Тараса Шевченка, Київ, 01601, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство охорони здоров'я України

Ідентифікатор ROR:

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): PhD 12259

Повне найменування юридичної особи: Національний медичний університет імені О. О. Богомольця

Код за ЄДРПОУ: 02010787

Місцезнаходження: бульвар Тараса Шевченка, Київ, 01601, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство охорони здоров'я України

Ідентифікатор ROR:

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Національний медичний університет імені О. О. Богомольця

Код за ЄДРПОУ: 02010787

Місцезнаходження: бульвар Тараса Шевченка, Київ, 01601, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство охорони здоров'я України

Ідентифікатор ROR:

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 76.29.55, 76.29.55.05

Тема дисертації:

1. Лікування глибокого прикусу з функціональною корекцією м'язово-суглобового комплексу
2. Treatment of deep bite with functional correction of the musculoarticular complex

Реферат:

1. Поширеність глибокого прикусу свідчить про те, що дана патологія є однією із найбільш розповсюджених форм зубощелепних аномалій як в Україні, так і у світі в цілому. Так, середній відсоток поширеності складає близько 25 % та відрізняється залежно від регіону, віку пацієнтів та стадії. Зокрема, у Європі дана патологія діагностується в середньому у 37 % населення і вважається найбільш поширеною серед решти регіонів світу. Окрім того, існує залежність від віку, так, важка стадія глибокого прикусу (різцеве перекриття ≥ 5 мм) спостерігається у близько 20% дітей та 13% дорослих. Також, варто зазначити, що серед вертикальних патологій прикусу, глибокий прикус складає приблизно 95,2 %. Окрім того, важливою особливістю проявів глибокого прикусу є зміщення суглобових виростків нижньої щелепи дистально, а також гіпертонус жувальних м'язів, що в сукупності створює підґрунтя для розвитку захворювань скроневопідщелепних суглобів (СНЩС) та появи симптоматики характерної для дисфункційних розладів СНЩС. Варто зазначити, що

останні наукові дослідження довели зв'язок зменшення відстані від заднього краю суглобової головки до заднього краю суглобової западини та виникненням больової симптоматики, що, в свою чергу, відповідає за зростання показників співвідношення біоелектричної активності та біоелектричного спокою м'язів та збільшенню ступеню тяжкості м'язових змін. Важливим також є і факт того, що, відповідно до проведених за останні роки досліджень, патологія СНЩС займає третє місце за поширеністю серед стоматологічних захворювань, окрім того, необхідно констатувати незаперечний факт зростання розповсюдженості дисфункції СНЩС з кожним роком. Так, станом на зараз, патологія скронево-нижньощелепних суглобів діагностується серед приблизно 20 % дітей та підлітків, а також у майже 80 % дорослого населення. Окрім того, небезпечною особливістю розвитку захворювань СНЩС є тривалий безсимптомний період, що може спричиняти сталі та безповоротні зміни, що негативно впливають на якість життя пацієнтів. А отже, існує необхідність розробки алгоритмів своєчасної діагностики початкових морфологічних змін і пошуку методів їх раннього нівелювання. Ґрунтуючись на вищеописаних фактах, варто зазначити, що пацієнти з глибоким прикусом найчастіше мають нелокалізовану патологію, яка поширюється не тільки на зуби та зубні ряди, але й на весь зубощелепно-лицевий апарат, до якого безпосередньо відносяться СНЩС, жувальна та м'язова мускулатура. Таким чином, необхідно враховувати всі складові діагнозу та патології, що дозволить комплексно підійти як до діагностики даних пацієнтів, так і до складання плану лікування задля вибору оптимального методу, що дозволить досягнути не лише естетичних, але й функціональних результатів. Незважаючи на різноманіття наукових праць та досліджень, що висвітлюють різні підходи до вивчення проблематики як глибокого прикусу, так і патологій СНЩС, у вітчизняній та зарубіжній науковій літературі нами не виявлено даних про ступінь порушень у м'язово-суглобовому комплексі при глибокому прикусі, методів усунення даних патологій шляхом ортодонтичного лікування та впливу ортодонтичних конструкцій не лише безпосередньо на дентальну патологію, але й на суглобову та нейро-м'язову. Наше дослідження спрямоване на оцінку морфологічних змін СНЩС у пацієнтів з глибоким прикусом після ортодонтичного лікування за допомогою магніто-резонансної томографії (МРТ), а також на відстеження функціональних змін за допомогою аналізу м'язово-оклюзійного балансу за допомогою синхроміографу Teethan, з метою забезпечення обґрунтування ортодонтичного лікування глибокого прикусу при патології СНЩС. Вищезазначене диктує необхідність глибокого та всебічного вивчення глибокого прикусу з проявами порушень м'язово-суглобового комплексу, пошуку та розробки нових оптимальних методів лікування даної патології. Таким чином, метою нашого дослідження стало підвищення ефективності діагностики та лікування глибокого прикусу з функціональною корекцією м'язовосуглобового комплексу, шляхом удосконалення його методів, комплексного та мультидисциплінарного підходу до вказаної проблематики.

2. The prevalence of deep bite indicates that this pathology is one of the most common forms of dental and jaw anomalies both in Ukraine and in the world as a whole. Thus, the average prevalence rate is about 25% and varies depending on the region, age of patients and stage. In particular, in Europe this pathology is diagnosed on average in 37% of the population and is considered the most common among the rest of the world regions. In addition, there is a dependence on age, so a severe stage of deep bite (incisor overlap ≥ 5 mm) is observed in about 20% of children and 13% of adults. Also, among vertical occlusion pathologies, deep bite accounts for approximately 95.2%. In addition, an important feature of the manifestations of deep bite is the displacement of the joint condyles of the lower jaw distally, as well as hypertonicity of the masticatory muscles, which together create the basis for the development of temporomandibular joint (TMJ) diseases and the appearance of symptoms characteristic of TMJ dysfunctional disorders. Recent scientific studies have proven the connection between the decrease in the distance from the posterior edge of the joint head to the posterior edge of the joint fossa and the occurrence of pain symptoms, which, in turn, is responsible for the increase in the ratio of bioelectrical activity to bioelectrical rest of the muscles and the increase in the severity of muscle changes. It is also important that, according to studies conducted in recent years, TMJ pathology ranks third in prevalence among dental diseases, in addition, it is necessary to state the undeniable fact of the increase in the prevalence of TMJ dysfunction every year. Thus, as of now, temporomandibular joint pathology is diagnosed in approximately 20% of children and adolescents, as well as in almost 80% of the adult population. In addition, a dangerous feature of the development of TMJ diseases is a

long asymptomatic period, which can cause permanent and irreversible changes that negatively affect the quality of life of patients. Therefore, there is a need to develop algorithms for timely diagnosis of initial morphological changes and search for methods for their early leveling. Based on the above facts, it should be noted that patients with deep bite most often have non-localized pathology, which extends not only to the teeth and dentition, but also to the entire dentofacial apparatus, to which the TMJ, masticatory and facial muscles directly belong. Thus, it is necessary to take into account all components of the diagnosis and pathology, which will allow for a comprehensive approach to both the diagnosis of these patients and the development of a treatment plan in order to choose the optimal method, which will allow achieving not only aesthetic, but also functional results. Despite the variety of scientific works and studies that highlight different approaches to studying the problems of both deep bite and TMJ pathologies, in domestic and foreign scientific literature we did not find data on the degree of disorders in the musculo-articular complex in deep bite, methods for eliminating these pathologies through orthodontic treatment, and the impact of orthodontic structures not only directly on dental pathology, but also on articular and neuromuscular. Our study is aimed at assessing morphological changes in the TMJ in patients with deep bite after orthodontic treatment using magnetic resonance imaging (MRI), as well as tracking functional changes using muscle-occlusal balance analysis using the Teethan synchronomyograph, in order to provide justification for orthodontic treatment of deep bite in TMJ pathology. The above dictates the need for a deep and comprehensive study of deep bite with manifestations of disorders of the musculo-articular complex, the search and development of new optimal methods of treating this pathology. Therefore, the goal of our study was to increase the effectiveness of diagnostics and treatment of deep bite with functional correction of the musculo-articular complex by improving its methods, a comprehensive and multidisciplinary approach to the indicated issues.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Науки про життя, нові технології профілактики та лікування найпоширеніших захворювань

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Впровадження нових технологій та обладнання для якісного медичного обслуговування, лікування, фармацевтики

Підсумки дослідження: Нове вирішення актуального наукового завдання

Публікації:

- Кириченко, Н. (2023). Актуальні проблеми розповсюженості та лікування глибокого прикусу з функціональною корекцією м'язово-суглобового комплексу в постійному періоді прикусу. Експериментальна і клінічна медицина, 92(1), 35-40. <https://doi.org/10.35339/ekm.2023.92.1.kyr>
- Кириченко, Н. А., Особливості діагностики глибокого прикусу у пацієнтів з порушеннями м'язово-суглобового комплексу/Н. А. Кириченко, Т. М. Костюк// Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: Медицина/ голов. ред. С. С. Філіп – Ужгород: Видавничий дім "Гельветика" – 2024. – Вип. 1(69). С. 99-104.
- Кириченко, Н. А., & Костюк, Т. М. (2024). Магнітно-резонансна томографія у пацієнтів з глибоким прикусом та порушеннями м'язово-суглобового комплексу. Сучасна стоматологія, (6), 102-107. <https://doi.org/10.33295/1992-576X-2024-6-102>

Наукова (науково-технічна) продукція: методи, теорії, гіпотези

Соціально-економічна спрямованість: поліпшення якості життя та здоров'я населення, ефективності діагностики та лікування хворих

Охоронні документи на ОПВ:

Винаходи, корисні моделі, промислові зразки

Впровадження результатів дисертації: Впроваджено

Зв'язок з науковими темами: 0114U001353; 0124U000780

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Костюк Тетяна Михайлівна

2. Tetiana M. Kostiuk

Кваліфікація: д. мед. н., професор, 14.01.22

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-6351-5181

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Національний медичний університет імені О. О. Богомольця

Код за ЄДРПОУ: 02010787

Місцезнаходження: бульвар Тараса Шевченка, Київ, 01601, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство охорони здоров'я України

Ідентифікатор ROR:

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Смаглюк Любов Вікентіївна

2. Lyubov Smaglyuk

Кваліфікація: д. мед. н., професор, 14.01.22

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-7030-8313

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Полтавський державний медичний університет

Код за ЄДРПОУ: 43937407

Місцезнаходження: вул. Шевченка, Полтава, Полтавський р-н., 36011, Україна

Форма власності:

Сфера управління: Міністерство охорони здоров'я України

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Дрогомирецька Мирослава Стефанівна
2. Myroslava Drohomiretska

Кваліфікація: д.мед.н., професор, 14.01.22**Ідентифікатор ORCID ID:** 0000-0002-5646-8791**Додаткова інформація:****Повне найменування юридичної особи:** Національний університет охорони здоров'я України імені П. Л. Шупика**Код за ЄДРПОУ:** 01896702**Місцезнаходження:** вул. Дорогожицька, Київ, 04112, Україна**Форма власності:** Державна**Сфера управління:** Міністерство охорони здоров'я України**Ідентифікатор ROR:****Рецензенти****Власне Прізвище Ім'я По-батькові:**

1. Жегулович Зінаїда Єгорівна
2. Zinaida Y. Zhegulovych

Кваліфікація: д. мед. н., професор, 14.01.22**Ідентифікатор ORCID ID:** 0000-0002-9996-2060**Додаткова інформація:****Повне найменування юридичної особи:** Національний медичний університет імені О. О. Богомольця**Код за ЄДРПОУ:** 02010787**Місцезнаходження:** бульвар Тараса Шевченка, Київ, 01601, Україна**Форма власності:** Державна**Сфера управління:** Міністерство охорони здоров'я України**Ідентифікатор ROR:****Власне Прізвище Ім'я По-батькові:**

1. Прошенко Андрій Миколайович
2. Andriy M. Proshchenko

Кваліфікація: д.мед.н., професор, 14.01.22**Ідентифікатор ORCID ID:** 0000-0002-6368-0440**Додаткова інформація:****Повне найменування юридичної особи:** Національний медичний університет імені О. О. Богомольця

Код за ЄДРПОУ: 02010787

Місцезнаходження: бульвар Тараса Шевченка, Київ, 01601, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство охорони здоров'я України

Ідентифікатор ROR:

VIII. Заключні відомості

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
голови ради**

Канюра Олександр Андрійович

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
головуючого на засіданні**

Канюра Олександр Андрійович

**Відповідальний за підготовку
облікових документів**

Паливода Роман

Реєстратор

Юрченко Тетяна Анатоліївна

**Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є
відповідальним за реєстрацію наукової
діяльності**

Юрченко Тетяна Анатоліївна